

PANUN pakinoita

KIVI. Yksi ainoa sana, jokapäiväinen suomalainen substantiivi, käytössä, murentunut, ajan hampaan syömä, kuten sanan kohdekin, kivi luonnossa. Ja kuitenkin — Kivi isolla kirjaimella kirjoitettuna muuttuu heti toiseksi. Onhan maassa Kivi-nimisiä kansalaisia, on erittäin kuuluisiakin, tasavallan korkeimpiin arvoihin nousseita, mutta kun sana Kivi kirjoitetaan jonkun tällaisen pakinan alkupäähän tai muuten sentapaiseen yhteyteen, missä hengeviljelystä tavataan puhua, niin Aleksis Kivi se heti tulee lukijalla mieleen. Tavallista useammalla kai juuri tällaisena lokakuun 10. päivänä sytyttää tähän suuntaan.

Suomella on maailmanmaineen saavuttaneen graniittinsa lisäksi tämä toinenkin murentumattoman maineessa oleva »kivensä», niin, tämä Kivi on kaiken lisäksi siitä omituinen »kivi», että se vuosien kuluessa vain vahvistuu.

Kun vuoden 1954 lokakuun kymmenennen aattona silmäilen työhuoneeni pöydille levittäytyneitä lehtiä ja julkaisuja, loistaa vähän joka paikasta vastaan Kivi, Aleksis, kansallisuurunoilijan asemaan kohonnut kirjailija. Kiven kasvat tosin eivät katsele monestakaan painotuotteesta, mutta hänen luomansa kirjalliset henkilöt mitkä hy-

myilevät, mitkä nauravat, mitkä totisina tuijottavat kuvalehdistä, vuosikirjoista, radiolehdestä, Teatterilehdestä, matkailulehdestä — Kiveä kaikkialla.

Keskustelin kerran — ja ehkäpä siitä olen joskus maininnutkin — muutamien totisten Kivi-harrastajien kanssa Kiven lukemisesta. He olivat sellaisia, että heillä oli joku Kiven teos ja lähinnä kai oli kysymyksessä »veljekset» aina käsillä, ellei ollut suorastaan pienoispainos taskussa kuin allakka. Sen elämänviisaus, sen aitosuomalainen huumori, sen kirvoittava sanansuola olivat ja ovat heidän päivänsanaansa, niinkuin toisilla ja varmaan monilla näistäkin lisäksi on Pyhä Sana. Kun kirjailija näin tulee kansansa omaisuudeksi hän on todella kansalliskirjailija. Aikansa se kesti, sillä Suomen kansa on hitaalaista käänteissään, yleensä — Omistin kerran punakantaisen runokirjan, valikoiman suomalaista, jossa olivat Kiven runoita parhaimmat. Juuri noita runoja siitä punaisesta kirjasta monenmonina päivinä ja öinä lueskelin, silloin nykyistä nuorempana, ja muistan kuinka esim. eräänä varhaisena vappuamuna huoneen kautta kulkiesan juri nuo Keinut ja Onnelliset niin täydellisesti vastasivat nuoren ihmisen jotain keväistä

mielialaa, että se teki melkein kipeää.

Kiven näytelmät menevät tänä hänen lokakuun kymmenentenään kautta Suomen. Päänäyttämömme Helsingissä esittää sekä »Seitsemää veljestä» että »Nummisiutareita», yleisradio lähettää »veljeksiä» yli maan Helsingin ruotsalainen teatteri esittää sekkin »Nummisiutareita». Tampereen Työväenteatterissa esitetään riemukas Eskon komediaa ja sama juttu Lahden Kaupunginteatterissa, Eskosta ja veljeksistä, näistä nyt ennen kaikkea, mutta monista muistakin Kiven henkilöistä, kirjoitetaan erikoisdehissä pitkiä tutkielmia, hänen ajatuksensa ovat koottuina erikseen, vaikkei hän mitään aforismikokoelmaa julkaissutkaan, hänen runonsa ovat sitaatteina adresseissa ja säkeinä sävelissä. Ja niin edelleen ..

Suomen kansa olkoon onnellinen tästäkin henkisestä aarteestaan ja omistakoon tänä päivänä ja tämän viikon kuluessa ajatuksiaan entistä enemmän kirjallisuuteen. Puhun — se kai sanomattakin selvää — silloin valikoidusta kirjallisuudesta enkä mistään liirumlaarumista Kivi-seuran kirjeissä on tapana lopettaa kirje jollain mestarin omalla lauseella. Juuri tätä kirjoitettaessa tullessa on tuolle paikalle valittu seuraava: »Nyt on riemujuhla, ja kaikki murheelliset jutut pankaaamme pois.»

Sepä ei selitystä koippa. Vaikka mies on maatonut, sana elää